

Edyta Kosik

Promocja biblioteki, książki i czytelnictwa na łamach elektronicznych wydań czasopism regionalistycznych Podbeskidzia w latach 2015–2016

Nowa Biblioteka. Usługi, Technologie Informacyjne i Media nr 1 (28), 119-134

2018

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Edyta Kosik

Zakład Kultury Czytelniczej i Informacyjnej
Instytut Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej
Uniwersytet Śląski w Katowicach
e-mail: edyta.kosik90@gmail.com

Promocja biblioteki, książki i czytelnictwa na łamach elektronicznych wydań czasopism regionalistycznych Podbeskidzia¹ w latach 2015–2016

Abstrakt: Ważnym aspektem pracy osób związanych z książką jest promocja czytelnictwa, szczególnie w dobie spadku jego poziomu w Polsce. Narzędziem wspomagającym popularyzację czytelnictwa może być prasa regionalna. W artykule przeanalizowano 23 tytuły (451 numerów) czasopism regionalistycznych Podbeskidzia (wydań elektronicznych) ukazujących się w latach 2015–2016, pod kątem obecności w nich tekstów promujących bibliotekę, książkę i czytelnictwo na tym terenie. Na początku artykułu wyjaśniono terminy „prasa regionalna” i „czasopismo regionalistyczne”. Następnie przedstawiono wyniki analizy badanych czasopism. Zwrócono uwagę m.in. na liczbę tekstów w każdym z tytułów, liczbę tekstów przypadającą na jeden numer, formę wypowiedzi, poruszane tematy.

Słowa kluczowe: Biblioteka. Czasopisma regionalistyczne. Czytelnictwo. Książka. Podbeskidzie. Prasa regionalna. Promocja

¹ Podbeskidzie – umowna nazwa „obszaru geograficznego obejmującego tereny leżące u podnóża Beskidów Zachodnich, który skupia miejscowości dawnego woj. bielskiego. Do niego wliczano m.in. Śląsk Cieszyński, Żywiecczyznę z Beskidem Żywieckim i Małym, dolinę Soły i Skawy, niektóre tereny z obecnego woj. małopolskiego” (*Beskidzkie ABC*).

Wstęp

Promocja biblioteki, książki w dobie spadającego poziomu czytelnictwa jest bardzo ważna. Prasa regionalna może być narzędziem, które wspomaga tę promocję poprzez relacjonowanie imprez, wydarzeń i akcji przybliżających pracę bibliotek, ich sukcesy, plany, oraz popularyzujących czytelnictwo. Także informowanie o nowościach bibliotecznych, publikowanie recenzji książek na łamach czasopism może przyczynić się do zwiększenia grona miłośników słowa pisanego. Na łamach prasy regionalnej biblioteki niejednokrotnie promują swoją działalność, obejmującą m.in. spotkania autorskie, wykłady, zajęcia dla różnych grup wiekowych, kluby i grupy dyskusyjne. Jednym z zadań czasopism regionalistycznych jest promowanie rodzimej kultury, a biblioteka to instytucja kultury regionu i miejsce przyczyniające się do jej zachowania. Także z tego powodu bardzo ważne jest, by informacje o działalności tych instytucji pojawiały się na łamach czasopism ukazujących się w danej miejscowości czy danym regionie. Celem niniejszego artykułu jest próba odpowiedzi na pytanie: Czy prasa regionalna Podbeskidzia w latach 2015–2016 służyła promocji książki i czytelnictwa? Aby spróbować na nie odpowiedzieć, przeanalizowano 23 pisma regionalistyczne (451 numerów), wydawane w postaci elektronicznej na terenie Podbeskidzia w latach 2015–2016. W badaniu posłużono się metodą analizy zawartości czasopism.

Prasa regionalna i czasopisma regionalistyczne

Pod względem zasięgu rozpowszechniania prasa regionalna rozumiana jest jako „ogół gazet i czasopism, których zasięg obejmuje obszar mniejszy niż terytorium państwa (np. region lub kilka województw)” (Kowalczyk, 2003, s. 68). Ze względu na ten zasięg można ją podzielić na: prasę sublokalną (obszar mniejszy niż gmina); prasę lokalną (obszar większy niż powiat: pisma gminne i umownie nazywane powiatowymi); prasę mikroregionalną (obszar większy od powiatu, a nie większy od podregionu); prasę subregionalną (obszar podregionu, czyli kilku powiatów); prasę regionalną (obszar kulturowo-etnograficznego lub geograficznego regionu lub administracyjnie określonego województwa).

Prasa regionalna może mieć charakter ogólnoinformacyjny lub branżowy. Jej wydawcami są: jednostki samorządu terytorialnego, osoby lub podmioty prywatne, uczelnie wyższe, szkoły, biblioteki, organizacje pozarządowe. Rozpowszechnianie prasy regionalnej odbywa się w śró-

dowisku lokalnym, subregionie lub regionie. Tematy poruszane w prasie tego typu skupiają się wokół potrzeb informacyjnych i zainteresowań danego środowiska; celem jest zaspokojenie ich w sposób uniwersalny lub specjalistyczny. Prasa regionalna reprezentuje interesy danego środowiska, dając mu możliwość integracji. Aby to osiągnąć, odwołuje się do przykładów z życia tego środowiska (Kowalczyk, 2013, s. 13–15).

Czasopisma regionalistyczne na ogół zaliczane są do form prasy lokalnej i regionalnej. Według Franciszka Bujaka czasopisma regionalistyczne są „wyrazem istotnych wartości regionu oraz powinny mieć na celu podniesienie poziomu jego życia kulturalnego, społecznego i gospodarczego na tle jego właściwości etnicznych i przyrodniczych” (Chudziński, 2007, s. 130–131). Edward Chudziński uważa natomiast, że czasopismo regionalistyczne jest periodykiem „identyfikującym się z regionem poprzez podejmowanie związanej z nim tematyki, podkreślanie jego odmienności, pielęgnowanie tradycji [...] oraz inicjowanie rozmaitych akcji i działań wzmacniających więź i tożsamość z regionem jego mieszkańców” (Chudziński, 2007, s. 127).

Do obszarów tematycznych poruszanych na łamach czasopism regionalistycznych badacze zaliczają:

- regionalizm, historię, tradycję, podania, opowieści i legendy, folklor, kulturę oraz dorobek kulturalny regionu;
- życie społeczno-kulturalne mieszkańców, działalność miejscowych organizacji i instytucji różnego typu (np. bibliotek);
- koncentrowanie uwagi na walorach turystycznych, czy gospodarczych regionu (Kowalczyk, 2012, s. 25–28).

Rolą czasopism regionalistycznych jest przekazywanie dziedzictwa kultury regionalnej przyszłym pokoleniom i tworzenie pozytywnego wizerunku regionu oraz promocja dziedzictwa kulturalnego, treści kulturowych i edukacji kulturalnej. Zdaniem F. Bujaka do zadań czasopisma regionalistycznego należy: promowanie rodzimej kultury, twórczości i działalności, integracja społeczności związanej z regionem, podnoszenie kultury regionu i oddziaływanie na społeczeństwo regionalne.

Można wyróżnić kilka cech czasopism regionalistycznych. Pierwszą z nich jest tematyka zawężona do zagadnień dotyczących regionu. Kolejną – ograniczona częstotliwość ukazywania się tych periodyków (głównie są to miesięczniki, dwumiesięczniki, rzadziej półroczniki, kwartalniki czy roczniki). Czasopisma regionalistyczne mogą pełnić funkcje poznawcze, edukacyjne, patriotyczne, integracyjne i prognozytyczne. Inną cechą tych pism jest redagowanie ich przez tzw. pasjonatów regionalizmu oraz osoby związane z danym regionem, np. bibliotekarzy lokalnych bibliotek publicznych czy szkolnych. Periodyki

regionalistyczne charakteryzują się także tym, że na ogół są niestabilne finansowo, a przy ich redagowaniu współpracują wolontariusze (Kowalczyk, 2013, s. 32–41).

Ważnym aspektem poruszonym na łamach czasopism regionalistycznych jest kultura regionu. Jeden z jej elementów stanowi działalność bibliotek, obejmująca promocję książki i czytelnictwa, a także akcje kulturalne związane z książką, organizowane w regionie niezależnie od działalności bibliotek.

Promocja czytelnictwa na łamach analizowanych czasopism regionalistycznych

W celu zbadania promocji czytelnictwa na łamach czasopism regionalistycznych Podbeskidzia skupiono się na czasopismach, które poza formą drukowaną są publikowane w wersji elektronicznej. Wśród analizowanych czasopism znalazły się: 2 dwutygodniki, 15 miesięczników, 2 dwumiesięczniki, 1 kwartalnik, 1 rocznik i 2 tytuły wydawane nieregularnie. Tytuły analizowanych czasopism, częstotliwość ich wydawania oraz liczbę numerów, jakie ukazały się w formie elektronicznej w badanym przedziale czasowym, przedstawiono w tabeli 1.

Tabela 1. Tytuły analizowanych czasopism, częstotliwość ich wydawania i liczba numerów, jakie ukazały się w formie elektronicznej w latach 2015–2016

Lp.	Tytuł czasopisma	Częstotliwość ukazywania się	Liczba numerów wydanych w formie elektronicznej w latach 2015–2016
1.	„Echo Jaworza” ⁽¹⁾	miesięcznik	23
2.	„Echo Wisły” ⁽²⁾	miesięcznik	13
3.	„Gazeta Beskidzka” ⁽³⁾	miesięcznik	24
4.	„Gazeta Gminna” ⁽⁴⁾	dwumiesięcznik	12
5.	„Gazeta Szczyrkowska” ⁽⁵⁾	rocznik	2
6.	„Gazeta Lipnicka” ⁽⁶⁾	nieregularnie	2
7.	„Głos Beskidzki” ⁽⁷⁾	miesięcznik	24
8.	„Głos Bielski” ⁽⁸⁾	miesięcznik	24
9.	„Głos Gminy Wilkowiec” ⁽⁹⁾	miesięcznik	24
10.	„Głos Oświęcimski” ⁽¹⁰⁾	dwutygodnik	48
11.	„Głos Żywiecki” ⁽¹¹⁾	miesięcznik	24
12.	„Kęczanin. Pismo Ziemi Kęckiej” ⁽¹²⁾	miesięcznik	24
13.	„Koziańskie Wiadomości” ⁽¹³⁾	miesięcznik	24
14.	„Magazyn Gminny” ⁽¹⁴⁾	dwumiesięcznik	11

15.	„Mój Powiat” ⁽¹⁵⁾	miesięcznik	8
16.	„Nasza Trójwieś” ⁽¹⁶⁾	miesięcznik	24
17.	„Panorama Goleszowska” ⁽¹⁷⁾	miesięcznik	21
18.	„Region” ⁽¹⁸⁾	miesięcznik	22
19.	„Relacje-Interpretacje” ⁽¹⁹⁾	kwartalnik	8
20.	„Wiadomości Ratuszowe” ⁽²⁰⁾	dwutygodnik	53
21.	„Wieści Skoczowskie” ⁽²¹⁾	miesięcznik	22
22.	„Wieści z Jeleśni” ⁽²²⁾	nieregularnie	4
23.	„Wieści znad Brennicy” ⁽²³⁾	miesięcznik	10

Objaśnienia: (1) „Echo Jaworza” – bezpłatny lokalny miesięcznik gminy Jaworze wydawany przez Urząd Gminy. Ukazuje się od 1991 r. (*Ośrodek*).

(2) „Echo Wisły” – bezpłatne czasopismo ukazujące się od marca 1999 r. z inicjatywy Ireny Kmieć, wówczas dyrektora Wiślańskiego Centrum Kultury i Informacji. Pierwszym redaktorem naczelnym była Katarzyna Jankowska, obecnie funkcję tę pełni Łukasz Bielski (*Miasto*).

(3) „Gazeta Beskidzka” – bezpłatne pismo lokalne ukazujące się na terenie powiatów: bielskiego, cieszyńskiego i żywieckiego (*Gazeta Beskidzka*).

(4) „Gazeta Gminna” – bezpłatne pismo gminy Buczkowice. W postaci elektronicznej ukazuje się od 2008 r. (*Urząd*). Początkowo było wydawane pod nazwą „Gazetka Gminna”. Tworzą go także mieszkańcy gminy Buczkowice (*Beskidzkie ABC*).

(5) „Gazeta Szczyrkowska” – pismo wydawane w Szczyrku od 150 lat. W formie elektronicznej ukazuje się od 2010 r. (*Gazeta Szczyrkowska*).

(6) „Gazeta Lipnicka” – bezpłatne pismo wydawane od 1997 r. w gminie Lipnik. Częstotliwość ukazywania się numerów uzależniona jest od środków finansowych, jakimi dysponuje gmina (*Stowarzyszenie*).

(7) „Głos Beskidzki” – bezpłatny beskidzki miesięcznik informacyjno-reklamowy o nakładzie 10 000 egzemplarzy, ukazujący się na terenie Suchej Beskidzkiej, Jordanowa, Makowa Podhalańskiego, Budzowa, Bystrej-Sidziny, Stryszawy, Zawoi, Zembrzyc. W formie elektronicznej wydawany od 2007 r. (*Głos Beskidzki*).

(8) „Głos Bielski” – bezpłatny beskidzki miesięcznik informacyjno-reklamowy o nakładzie 20 000 egzemplarzy, ukazujący się na terenie Bielska-Białej, Szczyrku, Czechowic-Dziedzic, Wilamowic, Bestwiny, Buczkowic, Jasienicy, Jaworza, Kóz, Pąrkki i Wilkowic. W formie elektronicznej wydawany od 2014 r. (*Głos Bielski*).

(9) „Głos Gminy Wilkowice” – bezpłatny miesięcznik ukazujący się na terenie Bystrej, Mesznej i Wilkowic. W postaci elektronicznej wydawany od 2007 r. (*Głos Gminy Wilkowice*).

(10) „Głos Oświęcimski” – bezpłatny dwutygodnik regionalny o nakładzie 20 000 egzemplarzy, ukazujący się na terenie Oświęcimia, Brzeszcz, Chełmek, Kęt, Zatora, Osieka, Polanki Wielkiej i Przeciszewa. W formie elektronicznej wydawany od 2013 r. (*Głos Oświęcimski*).

(11) „Głos Żywiecki” – bezpłatny żywiecki miesięcznik informacyjno-reklamowy o nakładzie 8000 egzemplarzy, ukazujący się na terenie Żywca, Czernichowa, Gilowic, Jeleśni, Koszarawy, Lipowej, Łękawicy, Łodygowic, Milówki, Radziechów-Wieprza, Rajczy, Ślemienia, Świnnej, Ujsoł i Węgierskiej Górki. W postaci elektronicznej wydawany od 2012 r. (*Głos Żywiecki*).

(12) „Kęczanin. Pismo Ziemi Kęckiej” – bezpłatne pismo regionalne wydawane przez Dom Kultury w Kętach. W formie elektronicznej dostępne są numery z roku 1991 i od 2000 do teraz (*Kęczanin*).

(13) „Koziańskie Wiadomości” – bezpłatny biuletyn samorządowy od 2014 r. wydawany przez Gminną Bibliotekę Publiczną w Kozach, wcześniej przez Urząd Gminy w Kozach. W postaci elektronicznej ukazuje się od 2011 r. (*Gmina Kozy*).

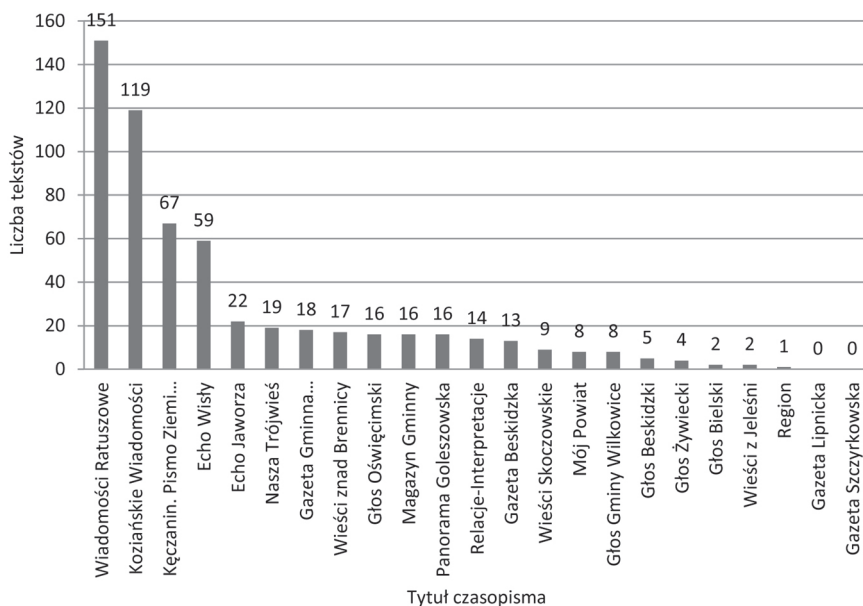
(14) „Magazyn Gminny” – bezpłatne pismo regionalne ukazujące się na terenie Bestwiny, Bestwinki, Janowic i Kaniowa, wydawane przez Gminny Ośrodek Kultury w Bestwinie. W postaci elektronicznej publikowane od 2010 r. (*Magazyn Gminny*).

- (15) „Mój Powiat” – bezpłatny miesięcznik informacyjny powiatu bielskiego, wydawany przez Starostwo Powiatowe w Bielsku-Białej. W formie elektronicznej na stronie czasopisma dostępne są numery od 2016 r. (*Mój Powiat*).
- (16) „Nasza Trójwieś” – bezpłatny miesięcznik Rady i Urzędu Gminy Istebna, wydawany przez Gminny Ośrodek Kultury, Promocji, Informacji Turystycznej i Bibliotekę Publiczną w Istebnej. W formie elektronicznej dostępne są numery od 1992 r. (*Miesięcznik „Nasza Trójwieś”*).
- (17) „Panorama Góleszowska” – bezpłatne pismo gminy Góleszów. W formie elektronicznej dostępne są numery od 2015 r. (*Panorama Góleszowska*).
- (18) „Region” – bezpłatne pismo wydawane na terenie gmin: Jaworze, Jasienica, Wilkowice, Buczkowice, Szczyrk, Czechowice-Dziedzice, Bestwina, Wilamowice, Kozy, Porąbka, oraz miasta Bielska-Białej. W formie elektronicznej ukazuje się od 2013 r. (*Region*).
- (19) „Relacje-Interpretacje” – bezpłatny kwartalnik Regionalnego Ośrodka Kultury w Bielsku-Białej, informujący o wydarzeniach kulturalnych w regionie. Dostępny w bielskich teatrach, galeriach, domach kultury, punktach informacji turystycznej, w wybranych instytucjach kultury w Cieszynie i Żywcu, a także w formie elektronicznej (numery od 2006 r.) (*Relacje-Interpretacje*).
- (20) „Wiadomości Ratuszowe” – bezpłatne pismo Urzędu Miejskiego w Cieszynie. W postaci elektronicznej ukazuje się od 2003 r. (*Wiadomości Ratuszowe*).
- (21) „Wieści Skoczowskie” – bezpłatne pismo samorządowe wydawane przez Urząd Miejski w Skoczowie. W formie elektronicznej ukazuje się od 2004 r. (*Wieści Skoczowskie*).
- (22) „Wieści z Jeleśni” – bezpłatne pismo wydawane przez Urząd Gminy w Jeleśni. W formie elektronicznej dostępne są numery od 2011 r. (*Wieści z Jeleśni*).
- (23) „Wieści znad Brennicy” – płatne pismo gminy Brenna, wydawane przez Ośrodek Promocji, Kultury i Sportu Gminy Brenna. Forma elektroniczna czasopisma jest bezpłatna – dostępne są numery od 2015 r. (*Wieści znad Brennicy*).

Źródło: Opracowanie własne.

We wszystkich analizowanych czasopismach opublikowano ogółem 587 tekstów dotyczących zagadnień związanych z biblioteką, książką i czytelnictwem. W 261 numerach zamieszczono przynajmniej jeden taki tekst. Były to głównie krótkie wypowiedzi, nieprzekraczające jednej strony. Zdarzało się, że na jednej stronie znalazło się kilka wypowiedzi związanych z tą tematyką. Teksty pisane były przez pracowników biblioteki działającej w miejscowości, w której wydawane było pismo (182), lub przez inne osoby (411), m.in. redaktorów czasopisma, nauczycieli szkół. Ukazywały się również artykuły anonimowe (175). W „Gazecie Lipnickiej” i „Gazecie Szczyrkowskiej” nie pojawił się żaden tekst związany z biblioteką, książką lub czytelnictwem. Najwięcej tekstów o tej tematyce zamieszczono w „Wiadomościach Ratuszowych” (151), najmniej w „Regionie” (1) (wykres 1).

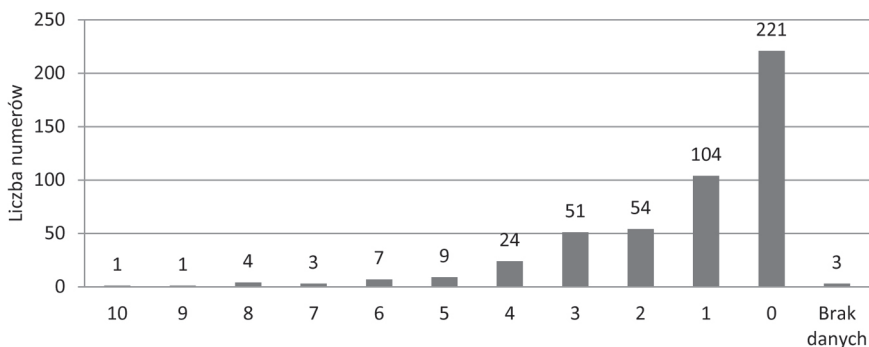
W 2016 r. ukazało się 331 tekstów na temat omawianych kwestii, a w 2015 r. – 268 tekstów. Największą liczbę tekstów przypadających na jeden numer czasopisma (wykres 2) opublikowano w „Koziańskich Wiadomościach”: w numerze 5 z 2016 r. (10 tekstów) oraz w numerze 3 z 2015 r. (9 tekstów). Większość analizowanych numerów czasopism (104) zawierała tylko jeden tekst promujący bibliotekę,

Wykres 1. Liczba tekstów promujących bibliotekę, książkę i czytelnictwo na łamach analizowanych czasopism

Źródło: Opracowanie własne.

książkę i czytelnictwo. W 54 numerach zostały zamieszczone 2 takie teksty o tej tematyce, a w 51 numerach – 3. Tylko w czterech periodykach – „Echu Wisły”, „Kęćzaninie”, „Kościąńskich Wiadomościach” i „Wiadomościach Ratuszowych” – teksty o wzmiankowej problematyce ukazywały się w każdym analizowanym numerze.

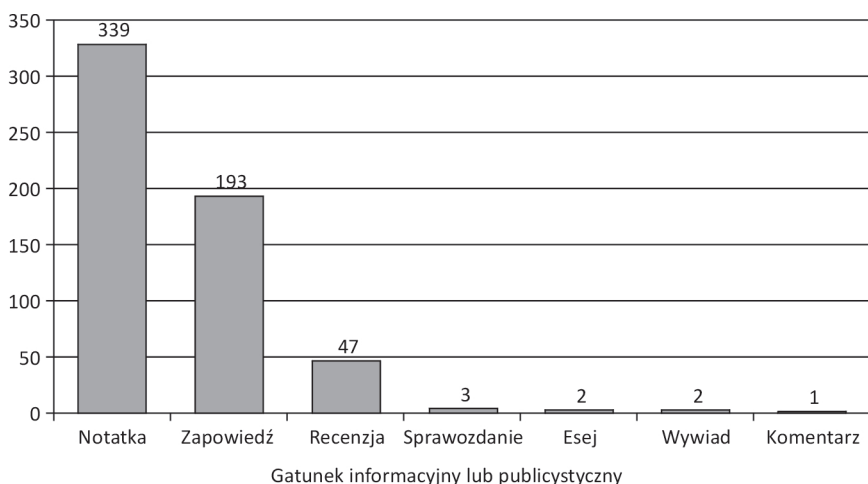

Liczba tekstów o tematyce związanej z promocją biblioteki, książki i czytelnictwa

Wykres 2. Rozkład tekstów w analizowanych czasopismach

Źródło: Opracowanie własne.

Analizując gatunki informacyjne i publicystyczne omawianych tekstów (wykres 3), można zauważyć, że przeważają notatki będące relacjami z różnego typu imprez (339), wydarzeń, akcji, konkursów organizowanych na terenie rozpowszechniania danego czasopisma lub dotyczące funkcjonowania miejscowych bibliotek. Drugi gatunek pod względem liczebności stanowiły zapowiedzi przedsięwzięć związanych z książką, zainicjowanych przez biblioteki lub władze miejskie (193). Kolejny gatunek to recenzje książek (jednej lub kilku) (47). Pojawiały się także sprawozdania (3), eseje (2), wywiady (2) i komentarze (1).

Wykres 3. Gatunki informacyjne i publicystyczne promujące bibliotekę, książkę i czytelnictwo

Źródło: Opracowanie własne.

Promocja biblioteki, książki i czytelnictwa na łamach analizowanych czasopism przybierała różne formy i realizowano ją w kontekście różnych tematów (tabela 2). Do najczęściej używanych narzędzi promocji można zaliczyć druk informatorów, czyli wykazów zawierających oferty bibliotek i mających na celu zachęcenie lokalnej społeczności do uczestnictwa w organizowanych wydarzeniach (87 tekstów). Promocja odbywała się również poprzez publikowanie w analizowanych periodykach zaproszeń do udziału w różnego rodzaju konkursach, relacji z nich oraz informacji o ich finalistach (62 teksty). Konkursy zazwyczaj były organizowane przez biblioteki publiczne lub szkolne i dotyczyły książki i czytania (np. tekst *Bibliomaniak – wakacyjny konkurs biblioteczny* w numerze 5/2016 „Wieści znad Brennicy”, w którym Gminna Biblioteka Publiczna Brennej i jej filia w Górkach Małych zachęca-

ły uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych do wzięcia udziału w konkursie, czy tekst *W świecie Muminków* w numerze 12/2015 „Wiadomości Ratuszowych”, relacjonujący przebieg międzynarodowego konkursu czytelniczego w Katolickiej Szkole Podstawowej im. Świętej Rodziny w Cieszynie). Można też wyróżnić konkursy, które nie dotyczyły bezpośrednio czytelnictwa, ale przez sam fakt odbywania się na terenie biblioteki przyczyniały się do promocji tej instytucji (np. relacja z konkursu na najlepszą bibliotekę w powiecie, zamieszczona w numerze 149/2016 czasopisma „Mój Powiat”). Opisywano także konkursowe czytelnicze osiągnięcia mieszkańców Podbeskidzia, m.in. w tekstach: *Literacki Sukces Anny Cieśli* („Głos Żywiecki” nr 1/2016) czy *Pasja czytania – Czytelnik roku 2014* („Kępczanin” nr 3/2015). Do istotnych sposobów kreowania pozytywnego wizerunku biblioteki i czytelnictwa należą spotkania z dziećmi przedszkolnymi, szkolnymi i młodzieżą. Tego typu inicjatywy i ich nagłaśnianie w lokalnych czasopismach mogą przyczynić się do powiększenia grona przyszłych miłośników literatury i użytkowników bibliotek. Na łamach periodyków pojawiały się relacje z takich spotkań i zaproszenia na nie (51 tekstów), m.in. teksty Moniki Śliwki: *Dzieci z Czarnego w bibliotece*, *Chętni do czytania*, *Z historią tle* i inne w wydaniach „Echa Wisły”, czy tekst Katarzyny Mrówki *Dzieci z Mesznej w bibliotece*, opublikowany w numerze 11/2015 „Głosu Gminy Wilkowice”. Taką samą funkcję pełniły zaproszenia na cykliczne spotkania i zajęcia dla różnych grup wiekowych oraz krótkie raporty z nich (29 tekstów), np. *Biblioteczny Detektyw*, *Bohaterowie lektur uczą*, *Demontaże Literatury* czy *Poznajemy siebie*.

Kolejnym tematem poruszonym na łamach analizowanych czasopism były spotkania autorskie (55 tekstów); zamieszczano relacje z nich lub zaproszenia na nie. Opisywano spotkania z takimi autorami, jak: Renata Piątek (w „Głosie Gminy Wilkowice”), Joanna Papuzińska (w „Kępczanie”) czy Stanisław Malinowski (w „Panoramie Golezowskiej”), a także z podróżnikami, himalaistami (w „Echu Wisły”).

Inna forma promocji to krótkie recenzje stanowiące formę zachęty do sięgnięcia po opisywaną publikację (48 tekstów). Autorami recenzji byli przeważnie pracownicy bibliotek lub członkowie redakcji czasopism. Recenzje bibliotekarzy dotyczyły pozycji ze zbiorów książnic i miały na celu zachęcenie potencjalnych czytelników do odwiedzania bibliotek. Polecano m.in. książki: *Co nas zabije* Davida Lagercrantz, *Pocztówka z Toronto* Dariusza Rokosza („Głos Gminny”), *Kukuczka. Opowieść o najsłynniejszym polskim himalaiście* Dariusza Kortki i Marcina Pietraszewskiego, *Cierpienia sięciolatka* Zuzanny Orlińskiej („Echo Wisły”). Na łamach analizowanych czasopism zamieszczano również

doniesienia z różnego rodzaju akcji lub zaproszenia na nie (27 tekstów), m.in.: *Święto książki w kęckiej bibliotece* w numerze 6/2016 „Kęczanina”, *Czytanie na Groniach* w numerze 12/2016 „Naszej Trójwsi”, *Suska Majówka 2015* w numerze 4. „Głosu Beskidzkiego”. Ponadto relacje z: warsztatów (25 tekstów), m.in.: *Podróże małe i duże* w numerze 7/2016 „Wieści Skoczowskich”, *Dwa tygodnie z Muminkami* w numerze 5/2016 „Wiadomości Ratuszowych”; imprez (21 tekstów), m.in.: *Biblioteka na Pikniku Rodzinnym* w numerze 5/2016 „Wieści znad Brennicy”, *Dzień kobiet w bibliotece* w numerze 3/2016 „Koziańskich Wiadomości”; wystaw lub wernisaży (17 tekstów), m.in.: *Impresje z Indii* w numerze 4/2015 „Wiadomości Ratuszowych”; festiwali (12 tekstów), m.in.: *Majowy Festiwal Inspiracji* w numerze 8/2015 „Głosu Oświęcimskiego”; zaproszenie na Festiwal Poezji Słowiańskiej w numerze 152/2016 „Mojego Powiatu”; a także tekst ze stałego cyklu *Z życia biblioteki* w numerze 9/2016 „Echa Jaworza”, opisujący wystawę poświęconą Gustawowi Marcinkowi. Publikacje te były przygotowywane głównie przez pracowników bibliotek publicznych lub szkolnych. Autorzy tekstów relacjonowali również imprezy związane z książką i czytaniem, organizowane w bibliotekach: Narodowe Czytanie (14 tekstów, np. „Narodowe Czytanie” w *Szkole Podstawowej nr 1 w Koniakowie* w numerze 10/2016 „Naszej Trójwsi”), Tydzień Bibliotek (7 tekstów, np. *Ogólnopolski Tydzień Bibliotek w Skoczowie* w numerze 3/2015 „Wieści Skoczowskich”), Głośne Czytanie (6 tekstów, np. *Ogólnopolski Tydzień Głośnego Czytania* w numerze 5/2016 „Gazety Gminnej”), Noc Bibliotek (6 tekstów, np. *Groza nie czytać!* w numerze 6/2016 „Naszej Trójwsi”), Miesiąc Bibliotek (4 teksty, np. *Międzynarodowy Miesiąc Bibliotek Szkolnych w SP 2* w numerze 12/2015 „Echa Wisły”), Noc z Andersenem (4 teksty, np. *Teatralna noc z Andersenem* w numerze 5/2016 „Kęczanina”), Pasowanie na czytelnika (4 teksty, np. *Pasowanie na czytelników biblioteki* w numerze 7/2015 „Naszej Trójwsi”), Dzień Bibliotek (2 teksty, np. w numerze 12/2016 „Naszej Trójwsi”), Maraton Czytania (2 teksty, np. *Czytamy po naszymu. II Cieszyński Maraton Czytania Tekstów Gwarowych* w numerze 19/2015 „Wiadomości Ratuszowych”) oraz Wielka Liga Czytelników (1 tekst – *Wytrawni czytelnicy* w numerze 5/2016 „Echa Wisły”). O bibliotece jako organizatorze wspomniano w tekstach na temat spektakli (6 tekstów, m.in.: *Teatrzyk dla maluchów* w numerze 1/2016 „Echa Wisły” czy *Lampa Aladyna w Bibliotece* w numerze 2/2016 „Wieści znad Brennicy”).

Biblioteki promowały swoją działalność na łamach analizowanych czasopism, zamieszczając zaproszenia na zajęcia adresowane do dzieci i młodzieży podczas ferii (11 tekstów) i wakacji (9 tekstów), a później

Tabela 2. Tematyka tekstów promujących bibliotekę, książkę i czytelnictwo na łamach analizowanych czasopism

Temat tekstu	Liczba tekstów
Informator o wydarzeniach	87
Konkurs	62
Spotkanie autorskie	55
Spotkanie z dziećmi w różnym wieku w bibliotece	51
Krótkie recenzje/omówienia pozycji	48
Spotkania/zajęcia z cyklu	29
Akcje	27
Warsztaty	25
Imprezy	21
Wystawa/wernisaż	17
Narodowe Czytanie	14
Inne	13
Festiwale	12
Ferie w bibliotece	11
Projekt	11
Wakacje w bibliotece	9
Innowacje	7
Nowości w bibliotece	7
Tydzień Bibliotek	7
Głośne czytanie	6
Kluby/grupy działające w bibliotece	6
Noc Bibliotek	6
Sukcesy bibliotek	6
Teatr/spektakl w bibliotece	6
Jubileusz biblioteki/w bibliotece	5
Miesiąc Bibliotek Szkolnych	4
Noc z Andersenem	4
Pasowanie na czytelnika	4
Relacja ze spotkania grupy dyskusyjnej	4
Lekcje biblioteczne (np. Bajki edukacyjne)	3
Wykład	3
Dzień Bibliotek	2
Maraton Czytania	2
Wywiad	2
Działalność biblioteki na rzecz promocji czytelnictwa	1
Kiermasz książki używanej	1
Najlepsi Czytelnicy	1
Noc Muzeów	1
Przedstawienie szkolne o książce	1
Quiz multimedialny	1
Wielka Liga Czytelników	1
Wyjątkowe zbiory	1

Źródło: Opracowanie własne.

drukując relacje z tych zajęć (m.in. teksty: *Ferie w Gminnej Bibliotece Publicznej* czy *Wakacje pod żaglami* w numerach 1/2016 i 8/2015 „Kępczanina”). Informowano też o nowościach w zbiorach (7 tekstów), chwalono się sukcesami (6 tekstów) i wprowadzanymi innowacjami (7 tekstów).

Do innych form promocji można zaliczyć relacje ze spotkań bibliotecznych grup dyskusyjnych (4 teksty) oraz lekcji bibliotecznych, np. z wykorzystaniem tekstu bajki edukacyjnej (3 teksty). Spotkania grup dyskusyjnych opisywano na łamach czasopisma „Echo Wisły”, np. w tekście *Obchodzenie świąt publicznych*, a lekcje biblioteczne w „Koziańskich Wiadomościach”, np. w tekście *Jak zmieniała się książka?*

Na koniec należy wspomnieć o wywiadach poświęconych zagadnieniom funkcjonowania bibliotek i czytelnictwa (2 teksty) – oba zostały przeprowadzone z Grzegorzem Kasdepke, a pojawiły się w „Głosie Bielskim” i „Głosie Żywieckim”.

Teksty dotyczące bibliotek i czytelnictwa zazwyczaj były zamieszczane w środku lub na końcu analizowanych czasopism (544). Tylko 3 znalazły się na pierwszych stronach. Na początkowych stronach czasopism zamieszczono ogółem 43 teksty. Drukowano je przede wszystkim w działach: *Kultura* lub *Z życia miasta*. Jedynie w „Echu Wisły” teksty tego typu miały swoje stałe miejsce, a w „Kępczaninie” stworzono specjalny poddział: GBP (Gminna Biblioteka Publiczna) w dziale kulturalnym. Większości publikacji (390) towarzyszyły materiały ilustracyjne. Były to przeważnie zdjęcia z imprez czytelniczych, a także logo, plakaty, zdjęcia okładek omawianych książek czy autorów zapraszanych na spotkania autorskie.

Podsumowanie

Tematy związane z książką, wydarzeniami społeczno-kulturalnymi promującymi czytelnictwo, są obecne na łamach prasy regionalnej Podbeskidzia. Spośród 451 analizowanych numerów tylko w 190 nie został zamieszczony ani jeden tekst dotyczący promocji biblioteki, książki i czytelnictwa. Dzięki takiej polityce redakcji pism relacje z działalności bibliotek, z akcji i imprez czytelniczych organizowanych przez rozmaite instytucje mogą dotrzeć do lokalnych społeczności. Fakt ten może się przełożyć na liczbę czytających osób. Dzięki publikowaniu informacji o konkursach, akcjach, wydarzeniach czytelniczych lokalna społeczność ma możliwość uczestniczenia w nich. Biblioteki mogą poprzez

to zaprezentować się jako miejsca otwarte na czytelników, atrakcyjne, kreatywne i ciekawe.

Teksty poruszające badaną tematykę najczęściej były zamieszczane w tych czasopismach, które ukazywały się w jednej miejscowości lub były przygotowywane z myślą o przekazywaniu głównie informacji związanych z życiem kulturalnym danej społeczności. Czasopisma ukazujące się w kilku miejscowościach lub całym regionie, a także poruszające na swoich łamach wiele tematów, publikowały mniej tekstów poświęconych funkcjonowaniu bibliotek.

Ważne jest jednak, że w większości badanych czasopism tematyka bibliotek, książek i czytelnictwa oraz ich promocja są obecne i mogą oddziaływać na czytelników. Prasa regionalna Podbeskidzia wspomaga więc popularyzację czytelnictwa i instytucji z nim związanych w lokalnej społeczności, a to może pomóc w zwiększaniu liczby czytających osób.

Literatura

- Archiwalne numery gazety Region. W: Region.info. Pobrane z: http://region.info.pl/numery_regionu.html (18.10.2017).
- Beskidzkie ABC. Pobrane z: <http://abc.ksiaznica.bielsko.pl/dzial-ogolny/gazeta-gminna.html> (18.10.2017).
- Chudziński, E. (2007). Prasa regionalna i regionalistyczna. W: E. Chudziński (red.), *Słownik wiedzy o mediach* (s. 127–131). Warszawa: Wydawnictwo Szkolne PWN, Bielsko-Biała: ParkEdukacja.
- Echo Jaworza. Pobrane z: http://opgj.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=68&Itemid=357&jsmallfib=1&dir=JSROOT/Echo_Jaworza_2015 (5.05.2017).
- Echo Wisły. Pobrane z: <https://www.wisla.pl/mieszkaniec/echo-wisly> (5.05.2017).
- Gazeta Beskidzka. Pobrane z: <http://gazetabeskidzka.pl/gazeta-beskidzka/> (5.05.2017).
- Gazeta Gminna. Pobrane z: <http://bip.ugbuczkowice.rekord.pl/BIP.aspx?Sel=6066&Nr=2&R=2015> (5.05.2017).
- Gazeta Lipnicka. Pobrane z: <https://lipnik.org/wp-content/uploads/Gazeta-Lipnicka-Maj-2016.pdf> (5.05.2017).
- Gazeta Szczyrkowska. Pobrane z: <http://www.szczyrk.pl/2012-01-09-13-46-57/gazeta-szczyrkowska> (5.05.2017).
- Gazeta Szczyrkowska. W: Szczyrk.pl. Pobrane z: <http://www.szczyrk.pl/gazeta-szczyrkowska,m,m1,31,42,67> (18.10.2017).

- Głos Beskidzki. Pobrane z: <http://www.glos24.pl/gazeta/glos-beskidzki/archiwum> (5.05.2017).
- Głos Beskidzki. W: Media Kraków. Pobrane z: <http://www.abwgraf.pl/gazeta-glos-beskidzki> (18.10.2017).
- Głos Bielski. Miesięcznik Regionalny. Pobrane z: <http://www.glos24.pl/gazeta/glos-bielski/archiwum> (5.05.2017).
- Głos Gminy Wilkowice. Pobrane z: <http://www.wilkowice.pl/p/g%C5%82os%20gminy%20wilkowice> (12.02.2018).
- Głos Oświęcimski. Miesięcznik. Pobrane z: <http://www.glos24.pl/gazeta/glos-oswiecimski/archiwum> (5.05.2017).
- Głos Żywiecki. Miesięcznik. Pobrane z: <http://www.glos24.pl/gazeta/glos-zywiecki/archiwum> (5.05.2017).
- Gmina Kozy. Pobrane z: <http://www.kozy.pl/kozianskie-wiadomoscibiuletynsamorzadowy/d/gmina-i-spoleczność/2/154.html> (18.10.2017).
- Magazyn Gminny. Pobrane z: <http://www.gminabestwina.info/menu/magazyn-gminny.html> (5.05.2017).
- Kęczanin. Pismo Ziemi Kęckiej. Pobrane z: <http://kety.pl/Rok-2015-864.html> (5.05.2017).
- Kowalczyk, R. (2013). Czasopismo regionalistyczne – status pojęciowy. W: R. Kowalczyk, *Czasopiśmiennictwo regionalistyczne w Polsce, pojęcie, założenia ideowe, uwarunkowania rozwoju, rodzaje i typy, zadania i funkcje* (s. 13–15, 32–41). Opole: Scriptorium.
- Kowalczyk, R. (2012). Czasopismo regionalistyczne – status pojęciowy, kategorie i typy, zadania i funkcje. W: R. Kowalczyk, *Czasopisma regionalistyczne w Wielkopolsce w latach 1945–2012* (s. 25–28). Opole: Scriptorium.
- Kowalczyk, R. (2013). *Prasa lokalna w systemie komunikowania społecznego* (s. 68). Poznań: Uniwersytet im. Adama Mickiewicza.
- Koziąńskie Wiadomości. Miesięcznik Samorządowy Gminy. Pobrane <http://www.kozy.pl/kozianskie-wiadomoscibiuletynsamorzadowy/d/gmina-i-spoleczność/2/154.html> (5.05.2017).
- Miasto Wisła. Pobrane z: <https://www.wisla.pl/mieszkaniec/echo-wisly> (18.10.2017).
- Miesięcznik „Nasza Trójwieś”. W: Gmina Istebna. Pobrane z: <http://www.istebna.eu/mieszkaniec/miesiecznik-nasza-trojwies> (18.10.2017).
- Mój Powiat. Pobrane z: <http://www.starostwo.bielsko.pl/starostwo/moj-powiat> (5.05.2017).
- Nasza Trójwieś. Informator Rady i Urzędu Gminy. Pobrane z: www.istebna.eu/mieszkaniec/2015 (5.05.2017).

- Ośrodek Promocji Gminy Jaworze. Pobrane z: http://opgj.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=68&Itemid=357&jsmallfib=1&dir=JSROOT&sort_by=name&sort_as=desc (18.10.2017).
- Panorama Goleyszowska. Pobrane z: <http://www.goleszow.pl/panorama-goleszowska> (5.05.2017).
- Podbeskidzie. W: Beskidzkie ABC. Pobrane z: <http://abc.ksiaznica.bielsko.pl/srodowisko-geograficzne/podbeskidzie.html> (5.05.2017).
- Region. Bielsko-Biała – miasto i powiat. Pobrane z: http://region.info.pl/numery_regionu.html (5.05.2017).
- Relacje-Interpretacje. Kwartalnik Regionalnego Ośrodka Kultury w Bielsku-Białej. Pobrane z: http://www.rok.bielsko.pl/wydawnictwa.php?cat_id=wydawnictwa_1298019345 (5.05.2017).
- Relacje-Interpretacje. W: Regionalny Ośrodek Kultury Bielsko-Biała. Pobrane z: http://www.rok.bielsko.pl/wydawnictwa.php?cat_id=wydawnictwa_1298019345 (18.10.2017).
- Stowarzyszenie Lipnik. Pobrane z: <http://lipnik.org/gazeta/> (18.10.2017).
- Urząd Gminy Buczkowice. W: Biuletyn Informacji Publicznej. Pobrane z: <http://bip.ugbuczkowice.rekord.pl/BIP.aspx?Sel=6066&Nr=1> (18.10.2017).
- Wiadomości Ratuszowe. Informator Urzędu Miejskiego w Cieszynie. Pobrane z: <http://www.cieszyn.pl/?p=publicationsArchive&iCategory=178&iPage=1> (5.05.2017).
- Więści Skoczowskie. Informator Samorządowy. Pobrane z: <http://www.skoczow.pl/page/30,wiesci-skoczowskie.html?year=2015> (5.05.2017).
- Więści z Jelesni. Pobrane z: <http://www.jelesnia.pl/gazeta-gminna-wiesci-z-jelesni,9,akt> (5.05.2017).
- Więści znad Brennicy. Pobrane z: <http://www.mieszkaniec.brenna.org.pl/rok-2015> (5.05.2017).

Tekst w wersji poprawionej wpłynął do redakcji 24 października 2017 r.

Edyta Kosik

The Department of Readerly and Information Culture
The Institute of Library Science and Scholarly Information
University of Silesia in Katowice
e-mail: edyta.kosik90@gmail.com

**The promotion of libraries, books and readership
in electronic edition of the regional periodicals
of the Podbeskidzie region in 2015–2016**

Abstract: An important aspect of the work of people associated with books has to do with the promotion of readership, especially considering the decline of the number of people who read books in Poland. An instrument which supports the popularisation of readership may be constituted by the regional press. The article analysed 23 regional periodicals (451 issues) of the Podbeskidzie region (electronic editions) which appeared in 2015–2016 in terms of the presence of texts which promote libraries, books and readership in this area. At the beginning of the article there is an explanation of the terms *prasa regionalna* [regional press] and *czasopismo regionalistyczne* [a regional periodical]. This part is followed by a presentation of the results of the analysis of the periodicals in question. Attention was devoted *inter alia* to the number of texts which fall into each of the 23 titles, the form of expression and the subject matter.

Keywords: Books. Library. Podbeskidzie. Promotion. Readership. Regional periodicals. Regional press